

COMMUNICATIE MET ANDERSTALIGE LEDEN

TIPS VOOR JEUGDBEWEGINGEN

In een jeugdbeweging draait het om kinderen en samen spelen. Dat is ook plezant met kinderen met een andere thuistaal of culturele achtergrond, gelukkig maar. Toch kunnen misverstanden ervoor zorgen dat een leuk spel misloopt. Daarom onderstaande tips, verzameld uit verschillende publicaties.

TAAL

“**Vaktermen**” zijn eigen aan de jeugdbeweging, maar hebben geen betekenis of een andere betekenis daarbuiten. Denk maar aan *formatie* (of *opening*), *bivak*, *rakwi* / *verkenner* / *sjo* / ...,

➔ Omschrijf liever wat er gebeurt, of leg de “vakterm” uit meteen nadat je hem gebruikt.

Alom gekende spelen zijn vaak alleen “alom” gekend door jeugdbewegingskinderen. *Hanengevecht*, *vlaggenroof*, *1-2-3-piano*, ... : nieuwkomers of buitenstaanders horen het donderen in Keulen.

➔ Leg elk spel uit en check na je uitleg steeds of ze mee zijn.

De **speluitleg** is natuurlijk belangrijk, anders spelen nieuwkomers/anderstaligen onbedoeld vals en dat kan dan weer voor wrevel zorgen. Houd rekening met de spelregels, maar ook bv. met de afbakening van het terrein, ...

➔ Denk op voorhand na over hoe je het spel gaat uitleggen en wat er moeilijk te begrijpen kan zijn. Een “spelletje voor de kak” (het spel uitbeelden, voordoen, even niet voor echt spelen) kan helpen.

➔ Start de uitleg altijd in het Nederlands.

➔ Houd voldoende oogcontact tijdens de uitleg.

➔ Maak de uitleg visueel als je denkt dat het nuttig is. (Raadpleeg eventueel het wijsboekje van jeugdwerk voor allen, gebruik gebaren of pictogrammen en/of maak een postenspel of bosspel aanschouwelijk met een plannetje).

➔ Herhaal en herformuleer indien nodig.

➔ Check sowieso na de uitleg of alles begrepen is.

➔ Als je merkt dat iemand niet mee is met het spel, haal het kind dan even apart voor extra uitleg. Doe dit zonder het spel te verstoren en het kind in de spotlight te zetten. Maak gebruik van gebaren en kernwoorden (in uiterste nood eventueel in een andere taal) om te verduidelijken.

➔ Je kan een grote groep tijdens activiteiten altijd onderverdelen in kleine groepjes, zodat kinderen sneller geneigd zijn met elkaar te praten en de oefenkans dus ook vergroot.

Simpel maar correct taalgebruik werkt het beste.

➔ Vermijd abstracte woorden, houd de zinnen en de uitleg kort en praat traaaaag.

➔ Wees voorzichtig met formele taal, afkortingen en dialect.

➔ Vermijd figuurlijk taalgebruik zoals spreekwoorden.

➔ Gebruik geen baby-taal, want je wil geen foute taal aanleren.

➔ Gebruik hetzelfde woord opnieuw als je er hetzelfde mee bedoelt (dus niet de 1e keer “schoenen” en nadien “botinnes”. Zeg dan liever 2x “schoenen”).

Fouten maken is oké. In een jeugdbeweging bestraffen we dat niet – we zijn tenslotte geen school. Maar we willen hen wel helpen om correct Nederlands te leren.

Uit “Trek je talige schoenen aan”:

Beeld je in dat jij op vakantie gaat naar Spanje. Je kan een mondje Spaans, ook al maak je fouten. Je leert er toffe Spanjaarden kennen met wie je begint op te trekken. Maar een ervan “pakt” je op elke taalfout en onderbreekt zo telkens je verhaal. Waarschijnlijk heb je na een tijdje geen zin meer om die persoon nog veel te vertellen. De kans is groot dat de meeste kinderen dit net zo aanvoelen.

➡ Verbeter hen niet rechtstreeks, maar *toon* wat de juiste vorm is (“Ik heb de bal *gepakken!*” – “Ja, je hebt hem goed gepakt!”).

Wees geduldig wanneer een kind zoekt naar de juiste woorden in het Nederlands. Geef hem/haar voldoende tijd om deze zélf te vinden. Reik enkel woorden aan wanneer een kind ze niet vindt of herhaal je vraag in duidelijke taal.

De **eigen taal** van de nieuwkomers is geen vijand. Bestraf hen niet als ze tegen elkaar spreken in de eigen taal. Als de ene het spel snapt en de andere niet, dan is het zelfs nuttig als ze elkaar helpen. Soms kan het wel storen, bv. omdat andere leden het gevoel hebben dat het over hen gaat. Leg dan uit dat andere kinderen het niet leuk vinden dat ze hen niet begrijpen.

➡ Je kan ook eens opdrachten bedenken waarbij zij als expert in hun eigen taal de leiding krijgen (bv. een lied in hun taal aanleren aan de rest, of scheldwoorden (of mogen we dat hier niet schrijven?)).

CULTUUR

Zonder **voldoende culturele bagage** zijn sommige activiteiten echt niet leuk. Denk aan grappige verwijzingen in de kamptoneeltjes die enkel te begrijpen zijn als je bepaalde films of tv-programma's hebt gezien, of quizvragen die leden enkel kunnen oplossen als ze Studio 100- of Kapitein Winokio-fans zijn...

➔ Leuke verwijzingen mogen zeker in je activiteit zitten, maar zorg dat een activiteit ook nog voldoende leuk is voor kinderen die deze verwijzingen niet begrijpen.

Bekende verhalen of personages (*Hans & Grietje, Robin Hood, ...*) zijn leuk als inkleding van een activiteit of een kamp. Maar houd er rekening mee dat dit westerse figuren zijn, mogelijk onbekend voor nieuwkomers.

➔ Check bij de nieuwkomers of ze deze verhalen kennen en vraag eventueel aan de andere leden om de verhalen kort te vertellen. (Dat kan nog grappige momenten opleveren.)

Wees **cultuursensitief** bij het bedenken van **inkleding**. Een oorlogsvluchteling kan het moeilijker hebben om de fun van oorlogje spelen in te zien. Of nog: sommige thema's liggen moeilijk in andere culturen (de slechterik in het spel is geen moslimterrorist, willen we dat afspreken? En je kan voor of tegen zwarte piet zijn, maar erken dat het een gevoelig thema is voor anderen. Het is je wellicht geen opstootje waard.) En sommige aangebrachte moppen kunnen op de lachspieren werken aan de toog, maar komen hard aan bij de groep waarover het gaat (Philippe Geubels doorging ook eerst een intensief traject van respect opbouwen met mensen voor hij er grappen over maakte in *Taboe*).

➔ Informeer je op voorhand over de achtergrond van vluchtelingen die je opneemt en ga daar respectvol mee om.

Tradities van een jeugdbeweging, zoals een vlaggenroet of kreten aan de vlaggenmast, zijn best raar als je niet weet dat het eraan komt. Sommige gewoontes komen zelfs militaristisch over.

➔ Leg op voorhand goed uit hoe een dag eruit ziet en wat er daarbij gebeurt, zodat de nieuwkomers weten waaraan ze zich kunnen verwachten.

➔ Durf je tradities uit te leggen, waarom je dingen doet. Zo blijkt al gauw dat het om plezier gaat en een stukje nostalgie, niet om militaire verwijzingen.

Je weet niet alles over andere culturen of gewoontes – en dat is normaal. Ga er vooral niet van uit dat je weet wat zij denken/weten/gewoon zijn. Bv.: hoe een moslim zijn/haar geloof invult, is voor een heel stuk individueel bepaald. De islam heeft geen paus die de regels voor alle moslims vastlegt.

➔ Bevraag de jongeren en hun ouders/begeleiders over wat zij belangrijk, *not done*, ... vinden. Ga er open mee in gesprek.

FEEL GOOOD

Veel “problemen” met taal of andere gewoontes worden makkelijk overwonnen als de sfeer goed zit. Dan wordt er open gebabbeld en heeft niemand het gevoel dat hij/zij geïsoleerd wordt. Een goede sfeer is dus waarschijnlijk het allerbelangrijkste.

➔ **Juiste verwachtingen op voorhand zijn belangrijk, zowel bij de nieuwe leden en hun ouders/begeleiders als bij de ervaren leden.**

- Als er geen gsm mag gebruikt worden en nieuwe leden weten dit niet op voorhand, dan heb je meteen al een (mogelijk grote) clash. Idem voor als een jongere had verwacht zich dagelijks te kunnen douchen op kamp en dat blijkt niet te kunnen. Ook voor de ouders of begeleiders is het belangrijk dat zij gedetailleerd weten wat een kamp inhoudt.
- Toon indien mogelijk met foto's wat de nieuwkomers van een kamp mogen verwachten: hoe de slaapgelegenheid eruit ziet op jullie kamp, in wat voor ruimte de badkamer is (als die er al is), ...
- Ervaren leden en leiders kennen een kamp en de gebruiken, maar met de komst van de nieuwkomers zullen sommige zaken misschien anders lopen dan ze gewend zijn. Zij moeten dit op voorhand weten en het ermee eens zijn. Als er bv. een praktiserende moslim wil meegaan, dan zal die misschien 5x willen bidden op kamp. En hij/zij zal wellicht ook geen alcohol drinken; dan mag er geen sociale druk zijn om mee te drinken, het is fijn als er een lekker alternatief is (dan wel voor iedereen), ...
OPMERKING: ook hier geldt als advies dat je je best bevraagt bij de nieuwkomer (of ouders/begeleiders) zelf, ga er niet van uit dat je hun culturele gebruiken wel kent.

➔ Ook in de afdelingen die vooraf toestemden om een vluchteling mee te nemen, is niet iederéén pro. **Zorg dat je op voorhand de grote monden, trekkers meehebt.** Als dat nog niet het geval is voor het kamp, babbel dan op voorhand nog apart met hen. Op kamp wil je hen vanaf dag één mee hebben.

➔ **Knoop regelmatig gesprekjes aan** over onderwerpen die de kinderen interesseren. Luister naar wat het kind te vertellen heeft en probeer zoveel mogelijk open vragen te stellen (“Ik kan al zwemmen.” - “Hoe komt het dat je al kan zwemmen?”).

➔ **Evalueer regelmatig** (mag informeel), zowel met de nieuwkomers als met de andere leden. Het is belangrijk dat je een ongemak of frustratie snel aanvoelt, zodat je tijdig kan ingrijpen.

➔ **Voorzie genoeg structuur**, zowel met de nieuwkomers als met de andere leden. Het is belangrijk dat je een ongemak of frustratie snel aanvoelt, zodat je tijdig kan ingrijpen.

➔ **Wees alert tijdens activiteiten.** Sommige spelen kunnen nieuwkomers onbedoeld herinneren aan onaangename elementen uit hun thuisland/vluchtverleden. Dan mogen zij niet gepusht worden. Het komt er dan op aan om dat in het oog te houden en er te zijn. Wees ook alert voor vervelende opmerkingen of gedragingen op kamp en probeer de situatie te keren voor ze escaleert.

➔ De ervaring van Tumult leert dat het moeilijkste aspect van vluchtelingen meenemen op kamp is dat zij wat verloren lopen, als nieuwelingen die nog van niets weten in een vriendengroep die al sterk gevormd is. **Besteed daarom genoeg tijd aan de kennismaking** op voorhand en op kamp. Het is ook goed als iemand zich extra bekommert om de nieuwkomer. Een soort van **buddy** dus. Dat kan een leider zijn of een lid. Hij/zij moet sociaal voelend zijn en liefst een stem hebben in de groep.